

VERGİ İDARELERİ ARASI İŞBİRLİĞİ: FISCALIS VE FISCUS PROGRAMLARI

Feride BAKAR

Araş. Gör.

Uludağ Üniversitesi

Görükle Kampüsü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Maliye Bölümü, 16059, Nilüfer, BURSA

E-posta: feridebakar@uludag.edu.tr

ÖZET

Küreselleşme sonucunda oluşan vergi kayıplarını telafi etmek amacıyla ülkeler çeşitli arayışlara yönelmektedir. Vergi idareleri arasında yapılan işbirliği günümüzde vergi denetiminin uluslararası boyutunu oluşturmaktadır. Avrupa Birliği'nde de özellikle vergilemede işbirliği temelinde uygulamaya konulan ve vergi kaçakçılığıyla mücadele, çok taraflı denetim, bilgi değişimi, en iyi uygulamaların paylaşımı, seminer ve çalışma ziyaretleriyle devam eden Fiscalis Programı birlik amacına uygun bir şekilde işlerlik kazanmaktadır. Ülkemizin de dahil olduğu bu program çerçevesinde yapılacak düzenlemeler önemli bir süreci de beraberinde getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Vergi Kaçakçılığı, Bilgi Değişimi, Fiscalis Programı

Alan Tanımı: Vergi Kaçakçılığı (Kamu Ekonomisi ve Kamu Maliyesi Konuları)

COOPERATION BETWEEN TAX ADMINISTRATIONS: FISCALIS AND FISCUS PROGRAMMES

ABSTRACT

There are various searches of countries to compensate tax losses as a result of globalization. Nowadays, international dimension of tax audit compose cooperation between tax administrations. One of the purposes of European Union is more coordination in taxation. Fiscalis Programme which consist of fighting against tax evasion, multilateral controls, tax information exchange, sharing of best practices, seminars and working visits, have worked to fulfill this purpose. Regulations of this program which include Turkey will cause important results.

Key Words: Tax Evasion, Tax Information Exchange, Fiscalis Programme

JEL Classification: H26, K34

1. GİRİŞ

Küreselleşmeyle birlikte artan uluslararası yatırımlar, ülkelerdeki vergi yapılarını da etkilemektedir. Ülkelerin vergi gelirlerini erozyona uğratan bu durum, vergi idarelerini karşılıklı işbirliğine gitme ve denetimleri artırma çabalarına yöneltmektedir. Bunun önemli bir sonucu olarak günümüzde vergi idareleri arası bilgi değişimine yönelik çeşitli adımlar atılmaktadır. Özellikle vergi cenneti olarak kabul edilen ülkelerle yapılan bilgi değişimi anlaşmaları gün geçtikçe daha da ön plana çıkmaktadır.

Avrupa Birliği FISCALIS Programı 2008-2013 ve yeni açıklanan FISCUS Programı 2014-2020 vergi idareleri arası standartlaşma ve çeşitli altyapı destekleriyle birlikte, Avrupa Birliği üyesi ve üyelik yolunda olan ülkelerdeki vergi alanında işbirliğini artırmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda FISCUS Programı kapsamına, gümrük mevzuatı alınarak ticaretin kolaylaştırılmasıyla birlikte denetimlerin daha etkin hale gelmesi beklenmektedir. Bu çalışmada vergi idarelerini işbirliğine götüren süreç ve bu süreçte Avrupa Birliği'nin özel yapısı içinde vergileme alanının önemi üzerinde durulacaktır. Ayrıca Avrupa Birliği'nde vergileme alanında koordinasyonun sağlanması açısından FISCALIS programı ve yeni başlayacak olan FISCUS programının yeri tartışılacaktır.

2. GELİR İDARELERİ ARASI İŞBİRLİĞİNİN NEDENLERİ VE SONUÇLARI

2.1. Ülkeleri Vergi İdareleri Arası İşbirliğine Götüren Süreç

Dünya ekonomisinde ulus devletlerin yapısı küreselleşme sürecinde önemli değişikliğe uğramıştır (Eker,2009:1). Bu süreçte mükelleflerin vergi yükü karşısında artan dirençleri, bir taraftan vergi kaçakçılığını uluslararası boyuta taşırken, diğer taraftan devletlerin vergi oranlarındaki düşme eğilimlerine yol açmıştır (Tanzi,2004:54). Söz konusu durum uluslararası vergi rekabetini beraberinde getirmiştir. Özellikle 1990'lı yıllarda finansal serbestleşmeyle ülkelerin yabancı sermayeyi çekebilme amacı, uluslararası vergi rekabetini artıran gelişme olmuştur (Önal-Temelli,2011:338).

Vergi rekabetinin, kaynakların daha etkin kullanılması ve kamu harcamalarını disipline etmesi gibi olumlu yönleri savunulmakla birlikte, rekabet artışının olumsuz sonuçları da mevcuttur. Bu sonuçların başında "zararlı vergi rekabeti" gelmektedir. Sınırsız rekabetle ortaya çıkan bu durum, sebep olduğu olumsuzluklar ile vergi rekabetiyle hedeflenen amaçların gerçekleşmesinin aksine,

lkeler açısından refah kaybına neden olmaktadır (Giray,2005:94). Uluslararası alanda vergi kaçakçılığı ve vergiden kaçınmak için vergi cennetlerine yatırım yapmak, transfer fiyatlandırması, vergi anlaşmalarının kötüye kullanılması gibi yöntemlerin kullanıldığı görülmektedir (Kılıç,2011:321-324). Vergiden kaçınma ile mücadeleye yönelik adımlar her ülkenin çıkarlarına uymaması nedeniyle ortak değildir. Çünkü vergi rekabeti amacıyla bazı ülkelerin düşük vergi oranları uygulamalarına karşılik, diğer ülkelerin daha sıkı vergi politikaları tercih etmeleri söz konusudur. Günümüzde vergi kaçakçılığı ve vergiden kaçınmayı önlemek için ulusal tedbirler alınabileceği gibi, uluslararası alanda vergi anlaşmalarının kötüye kullanılmasını engelleyici tedbirler yanında idari yardımlaşma da bir yöntem olarak kullanılmaktadır (Kılıç,2011:327-328). Vergi rekabetinde yaşanan gelişmeler özellikle OECD'nin önce zararlı vergi rekabetiyle mücadele, daha sonra ise bu mücadelenin bir ayağı olarak vergi idareleri arasında işbirliği ve mali saydamlık konularında çalışmalarını ortaya çıkarmıştır (ner,2008:1).

Vergi idareleri arası uluslararası işbirliği, vergi kaçakçılığının uluslararası boyutu ile mücadelede bir araç olarak kullanılmaktadır. Ülkelerin sahip oldukları vergi denetim yetkisini diğer ülkelerde gerçekleşen vergi doğuran olaylara yönelik kullanmaları, o ülkenin egemenlik hakkını zedelemesi sebebiyle mümkün değildir. Küreselleşen dünyada günümüzde daha önemli hale gelen bu uygulama ile mükelleflerin takip edilebilmesi ve vergi borcunun tam olarak kavranabilmesi uluslararası alanda idarelerin işbirliği ile mümkündür (Kılıç,2011:327).

2.2. Bilgi Değişimi ve Hukuki Temelleri

Vergi idareleri arasında mükelleflere özgü bilgilerin değişimi özellikle son dönemde OECD'nin zararlı vergi rekabetiyle mücadele çalışmaları ve AB'nin vergiye yönelik girişimlerini artırmasını içeren uluslararası vergi politikaları tartışmalarıyla önemli bir konuma gelmiştir (Keen-Ligthart,2005:163). lkelerde daha öncesinde ikili vergi anlaşmaları çerçevesinde yapılan işbirliği, uluslararası yatırımların artmasıyla beraber yeni bir boyuta taşınarak bilgi değişimini içermiştir (Bacchetta-Espinosa,2000:275).

Özellikle sınırötesi yatırımların vergilendirilmesine yönelik alışmalar, AB'de etkin bir bilgi alışverişine odaklanılmasını birlikte getirmiştir. Bu süreçte etkin bir bilgi alışverişini kabul etmek özellikle yüksek vergi oranlarına sahip ülkeler için daha olumlu iken, düşük vergi oranlarına sahip ülkeler için hukuk düzenini zorlayan bir durum olarak görülmektedir. Çünkü özellikle vergi cenneti olarak nitelendirilen ülkelere bilgi istenerek, bu ülkeler yatırımlar için daha az çekici hale getirilmeye çalışılmaktadır (Keen-Ligthart,2005:164). Bilgi değişimi özellikle ikili vergi anlaşmalarıyla sağlanmaktadır. OECD model anlaşması

(1994/md.24) da buna en tipik örnek olarak gösterilebilir (Bacchetta-Espinosa,2000:275).

Tablo 1. AB Ülkelerinde OECD Model Bilgi Değişim Anlaşmaları

Ülke	Anlaşma Yapılan Ülkeler ve Anlaşmanın Yapıldığı Yıl
Almanya	British Virgin Adaları (2010), Dominica (2010), Monaco (2010), Saint Lucia (2010), Turks and Caicos Adaları (2010), Cayman Adaları (2010), Bahamas (2010), St. Vincent and the Grenadines (2010), St. Kitts and Nevis (2010), Anguilla (2010).
Belçika	Grenada (2010), Dominica (2010), Montserrat (2010).
Çek Cumh.	San Marino (2011), Bahrain (2011), Isle of Man (2011), Jersey (2011), British Virgin Adaları (2011).
Danimarka	Guatemala (2012), Uruguay (2011), Mauritius (2011), Barbados (2011), Bahrain (2011), Costa Rica (2011), Macao (2011), The Seychelles (2011), Liechtenstein (2010), Montserrat (2010), Liberia (2010), Vanuatu (2010), Marshall Adaları (2010), Belize (2010), Monaco (2010), Grenada (2010), Dominica (2010), Bahamas (2010), Andorra (2010).
Finlandiya	Guatemala (2012), Mauritius (2011), Bahrain (2011), Costa Rica (2011), Macao (2011), The Seychelles (2011), Liechtenstein (2010), Montserrat (2010), Liberia (2010), Vanuatu (2010), Marshall Adaları (2010), Belize (2010), Monaco (2010), Antigua&Barbuda (2010), Dominica (2010), Grenada (2010), Saint Lucia (2010), St. Vincent and the Grenadines (2010), St. Kitts and Nevis (2010), Bahamas (2010), Andorra (2010).
Fransa	Belize (2010), Cook Adaları (2010), St. Vincent and the Grenadines (2010), St. Kitts and Nevis (2010), St. Lucia (2010), Grenada (2010), Antigua&Barbuda (2010), Uruguay (2010).
Hollanda	Liberia (2010), Gibraltar (2010), Grenada (2010), Belize (2010).
İngiltere	Aruba (2010), Liberia (2010), Netherlands Antilles (2010), Grenada (2010), Dominica (2010), Belize (2010), San Marino (2010), St. Kitts and Nevis (2010), Saint Lucia (2010), St. Vincent and the Grenadines (2010), Antigua&Barbuda (2010).
İrlanda	Vanuatu (2011), Belize (2010), Marshall Adaları (2010).
İspanya	San Marino (2010), Bahamas (2010).
İsveç	Guatemala (2012), Uruguay (2011), Bahrain (2011), Costa Rica (2011), Macao (2011), The Seychelles (2011), Liechtenstein (2010), Montserrat (2010), Liberia (2010), Vanuatu (2010), Marshall Adaları (2010), Belize (2010), Monaco (2010), Grenada (2010), Dominica (2010), Saint Lucia (2010), Antigua&Barbuda (2010), St. Vincent and the Grenadines (2010), St. Kitts and Nevis (2010), Bahamas (2010), Andorra (2010).
Portekiz	Belize (2010), British Virgin Adaları (2010), Dominica (2010), Antigua&Barbuda (2010), St. Kitts and Nevis (2010), St. Lucia (2010), Jersey (2010), Isle of Man (2010), Guernsey (2010), Cayman Adaları, Bermuda (2010).
Slovenya	Isle of Man (2011).

Kaynak: OECD, Tax Information Exchange Agreements (TIEAs)'dan yararlanılarak oluşturulmuştur.

Beyan sistemine dayanan modern vergi sistemlerinin vergi kaçakçılığı ile mücadelede en önemli aracı vergi denetimidir. Günümüzde bu araç, uluslararası vergi kaçakçılığı boyutunda etkin olarak kullanılamamaktadır (Kılıç,2011:327). Bu sorunu çözmek için yapılan idari işbirliğine ve bilgi değişimine yönelik çalışmalar ise 1921 Milletler Cemiyeti'ne kadar uzanmaktadır. Bu cemiyetin devamı niteliğinde olan Birleşmiş Milletler de vergi kaçakçılığı ile mücadelede vergi otoriteleri arasında işbirliği için çalışmalar yapmıştır. Ayrıca OECD özellikle hazırlamış olduğu vergi anlaşması modelinde bilgi değişimine yer vererek, işbirliğinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu sebeple bilgi değişimini mümkün kılan hukuki temeller; çifte vergilemeyi önleme anlaşmaları, çok taraflı vergi anlaşmaları yanında, AB üyesi ülkeler için AB direktifleri olarak görülebilir (Kılıç,2011:328,339).

3. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE VERGİLEME ALANINA YAKLAŞIMLAR

3.1. AB'de Ortak Vergi Düzenlemelerinin Önemi

Avrupa Birliği ekonomik ve parasal birlik aşamasında olan bir entegrasyon görünümündedir. Entegrasyonun tamamlanması parasal birlik ve ortak para politikasının oluşturulması yanında, mali alanda da merkezi bir otoriteye bağlılığı gerektirir. "Maastricht kriterleri" (bütçe açığı/GSYH ve kamu borcu/GSYH) ve "Büyüme ve İstikrar Pakti" ile belirlenen sınırlamalar olmakla birlikte, maliye politikalarının yürütülmesi konusunda üye ülkelerin özerklikleri korunmaktadır. Bunun yanında özellikle vergi alanında sıkı bir koordinasyonun gerekliliği yapılan düzenlemelerle vurgulanmaktadır (Tokatlıoğlu,2004:88-89).

AB, uzun yıllardır sürdürdüğü vergi uyumlaştırması çalışmalarının yanında, bu alanda ortak hareket etmeye yönelik çeşitli düzenlemeler yapmıştır. Ayrıca birlik içinde vergi kaçakçılığı ile mücadelede üye ülkelerin vergi idareleri arasındaki işbirliğinin de geri plana itilmediği yapılan düzenlemelerde görülmektedir (Kılıç,2011:328). AB'de vergiden kaçınma ve vergi kaçırmayı önlemeye yönelik adımlar 10 Şubat 1975 tarihli Konsey Kararı ile başlamıştır. Bu kararla özellikle ulusal önlemlerin yetersizliği üzerinde durulmuş, güvenli bir bilgi değişimi sisteminin kurulması gündeme gelmiştir (Council Resolution C 35/1). 19 Aralık 1977 tarihinde kabul edilen Üye Ülke Yetkili Makamlarının Dolaysız Vergiler ve Sigorta Primlerinde Karşılıklı Yardımlaşması Direktifi'nde ise üye ülkelerin vergi idareleri arasında, karşılıklı bilgi değişimi konusunda yardımlaşma öngörülmüştür (Council Directive 77/799/EC). Direktifle vergide adalet ilkesinin çiğnenmesine neden olan ve ülkelerin bütçe kayıplarına yol açan uluslararası vergi kaçakçılığı ve vergiden kaçınmanın rekabeti bozucu etkilerinin, ortak pazarın işleyişine zarar verdiği; bu sorunun önlenmesinin sadece ulusal tedbirlerle mümkün olmadığı,

özellikle transfer fiyatlandırmasını önleme ve dolaysız vergilerin doğru bir şekilde tespit edilmesi amacıyla yararlı olabilecek tüm bilgilerin, üye ülkeler arasında değiştirilmesinin gerektiği vurgulanmıştır (Erkan,2009:45-47). Direktifte yer alan “*Anormal bir vergi muafiyeti veya indiriminin mevcut olduğu kanısının varlığında, bir vergi mükellefinin diğer bir ülkede kendisine ek bir vergi veya vergi artışı getiren bir durumda, bir mükellefin diğer ülkedeki mükellefiyete yol açan işlemlerinin vergi indirimine yol açması durumunda, hayali kâr transferinin varlığının ileri sürülmesi durumunda, karşılıklı alınan bilgilerde diğer ülkede de verginin doğmasına yol açacak bir durum tespit edildiğinde*” ülkeler bir talep doğrultusunda ya da kendiliğinden yapılacak hallerde bilgi değişiminde bulunabileceklerdir. Söz konusu direktifin uygulama alanı 6 Aralık 1979’da (79/1070/CEE) dolaylı vergileri de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Ayrıca KDV alanında kabul edilen birlik kanunu (218/92 27 Ocak 1992) ortak bir bilgi alışverişi sistemini kurmayı içermektedir (Kılıç,2011:340-341).

Bu alanda atılan önemli adımlardan biri, 3 Haziran 2003 (48/EC) tarihindeki direktiftir. Direktifte 1977 yılında yapılan düzenlemeye vurgu yapılarak, bunun devamının sağlanması gerektiği yer almaktadır. Özellikle faiz gelirlerinin etkin vergilendirilmesi için otomatik bilgi değişimi kabul edilmiştir. Bununla birlikte yapısal özellikleri sebebiyle Avusturya, Belçika ve Lüksemburg’un bilgi değişimine katılmaları stopaj uyguladıkları bir geçiş dönemiyle olması öngörülmüştür. Direktifle ödeme acentelerine yönelik raporlanacak bilgilerle birlikte otomatik bilgi değişimi için de düzenlemeler yapılmıştır (bkz. Council Directive 2003/44/EC). Direktif hükümleri 1 Temmuz 2005’den itibaren uygulanmaya başlanmıştır. 31 Mayıs 2006’da ise özellikle KDV konusundaki kaçakları önlemenin daha etkili bilgi değişimi yöntemleriyle yapılması, teknolojik gelişmelerin ve kullanılan yeni ekipmanların göz önünde bulundurulması gerektiği, dolaysız vergiler konusunda işbirliğinde de VIES sistemiyle bir altyapı oluşturulması ortaya konulmuştur (European Commission,COM(2006)254,2006:8). Tüm bu gelişmeler AB’de günümüzde daha önemli hale gelen maliye politikası koordinasyonu için atılan önemli adımlar olarak değerlendirilebilir.

3.2. AB Fiscalis ve Fiscus Programı

AB’nin hedeflediği stratejilerine ulaşması için üye ülkeler program ve ajanslara katılmaktadır. Bu programlardan biri de vergileme alanında sonuç doğuran Fiscalis Programıdır (Karabacak,2010:5). Ortak pazarın etkin bir şekilde işleyebilmesi, “vergi” ve “gümrük” faaliyetlerinin koordinasyonuna bağlıdır. Bu amaçla Avrupa Birliği üye devletleri ulusal gümrük ve maliye otoritelerinin işbirliği Fiscalis ve Gümrük programları ile sağlanması amaçlanmıştır

(Taş,2006:154). Bu kapsamda programa AB üyesi ülkeler yanında; Türkiye, Hırvatistan, Makedonya ve Sırbistan katılmıştır. Programın sürdürülmesi çeşitli seminer ve çalıştaylar, çalışma ziyaretleri, eğitim faaliyetleri ile sağlanmaktadır (Karabacak,2010:5).

Fiscalis programının temelleri iç pazarın oluşturulmasından sonra 1993 yılında atılmıştır (Adina,2009:561). Matthaesus Programı ile başlayan gelişmelerle, (bkz. 93/588/EEC Council Desicion) üye ülkelerin vergi idareleri arasında karşılıklı personel ziyaretleri ve bunların Topluluk mevzuatı bakımından eğitimleri olumlu sonuçlar vermiştir. Dört yıl süren bu program genişletilerek, Fiscalis programı oluşturmuştur (Ubay,2012:540-541). Fiscalis programı uluslararası idareler arasında işbirliği, bilgi değişimi ve en iyi uygulamaların paylaşılmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Program ilk olarak 1998 yılında başlamıştır. 1998-2002 dönemi özellikle dolaylı vergiler alanında işbirliğini içermektedir (Kesner-Skreb,2008:1). Birlik içinde uygulanan vergi sistemlerinin işlevselliğini artırmak amacıyla 2002’de “Fiscalis 2003-2007” Eylem Planı başlamıştır (Taş,2006:156). Bu uygulamaların iç pazarda vergilendirme sistemine katkı sağladığı düşüncesiyle program 2013’e kadar sürecek olan yeni programla devam etmiştir (Karabacak,2010:5).

Günümüz itibariyle uygulamada olan Fiscalis 2013 programı, 1482/2007/EC sayılı Karar ile kabul edilerek 15 Aralık 2007 tarihi ile uygulanmaya başlamıştır. Bu kapsamda programın ana hedefleri özellikle KDV alanında vergi kaçakçılığı ile mücadele etmek, AB bünyesinde en iyi idari prosedürlerin ve uygulamaların geliştirilmesi ve vergi idareleri arasında bilgi değişiminin sağlanmasıdır (Karabacak,2010:5). Program; iletişim ve bilgi değişim sistemleri, çok taraflı denetimler, seminer ve proje grupları, çalışma ziyaretleri, çalışma aktiviteleri ve programın başarısı için gerekli olan diğer aktiviteleri içermektedir (1482/2007/EC art.1). Çok taraflı denetimler vergiye tabi kişilerin en az bir üye ülkenin dahil olduğu ortak ve tamamlayıcı çıkarları olan iki veya daha fazla katılımcı ülke tarafından koordineli denetimi anlamına gelmekte ve buna yönelik raporlar Komisyona sunulmaktadır (1482/2007/EC art. 2,7). Çok taraflı denetimler, üye devletlerdeki çok uluslu şirketlerin vergi denetiminin koordine edilmesi amacını taşımaktadır. Bu denetimler üye ülkelerin yanında, ikili veya çok taraflı anlaşma imzalamış olan aday ülkelerde de uygulanabilmektedir. Bu denetimlere ilişkin yasal dayanaklar KDV için 1798/2003 sayılı Konsey Tüzüğü, dolaysız vergiler için 2004/56/AT sayılı Konsey Direktifi ile değişikliğe uğrayan 77/799/AET sayılı Direktif, ÖTV için 2073/2004 sayılı Konsey Direktifi ve 25/01/1988 tarihli karşılıklı idari işbirliği hakkında OECD Anlaşması ve OECD model anlaşmanın 26. maddesi uyarınca imzalanan ikili anlaşmalardır (Karabacak,2010:7).

Fiscalis programıyla bazı vergiye ilişkin bilgilerin karşılıklı değişimi için bilgisayar sistemlerinin birbirlerine olan bağlılığı öngörülmüştür. Ayrıca yapılan çalışma ziyaretleri, seminerler, proje çalışmaları gibi etkinlikler Avrupa vergi mevzuatının uyumlaştırılmasına yarar sağlamaktadır (Ubay,2012:540). Bu program içinde finanse edilen bilgisayar ağı oluşturulmasına yönelik iletişim ve bilgi değişim sistemleri; Ortak İletişim Ağı / Ortak Sistem Ara Yüzü (CCN/CSI), KDV Bilgi Değişim Sistemi (VIES), Tüketim Hareket ve Kontrol Sistemi (EMCS), herhangi bir yeni vergi ile ilgili iletişim ve bilgi değişim sistemlerini içermektedir. Bu sistemlerle sağlanacak donanım, yazılım ve ağ bağlantıları topluluk bileşenlerini oluşturmaktadır. Bunun yanında ülkelerin ulusal veri tabanları topluluk dışı bileşenler olarak kabul edilerek, diğer bağlantılarla birlikte Komisyon'un koordinasyonu ile işlerlik kazanacaktır (1482/2007/EC art.6). Program sonucunda vergileme ve denetim alanında AB müktesebatına uygun ortak bir standardın oluşturulması, üye ülkeler arasında işbirliğinin artırılması, üye ülkelerde iyi uygulamaların paylaşılarak yaygınlaştırılması, aday ülkeler için AB müktesebatına uyum sağlanması yönelik ihtiyaçların karşılanması hedeflenmektedir (Karabacak,2010:9).

AB Komisyonu Fiscalis 2013 programının bitişiyle 7 yılı kapsayacak Fiscus programına geçileceğini 9 Kasım 2011 tarihinde duyurmuştur. Programla Fiscalis 2013 ve gümrük programı olan Custom 2013 programları aynı çatı altında toplanacaktır. İç pazarın desteklenmesi temelinde vergi politikalarında işbirliği ve koordinasyonu amaçlayan Fiscus'la birlikte bilgi teknolojileriyle desteklenen kaçakçılığı önlemeye ve işlemlerin daha hızlı gerçekleşmesini sağlamaya yönelik düzenlemeler öngörülmüştür (GİB,2012:11-12). Program Avrupa 2020 stratejisinin sürdürülebilir büyüme hedefleri çerçevesinde gümrük ve vergi idareleri arasında koordinasyonu sağlayarak, AB hukukunun uygulanmasının desteklenmesini, bu idarelerin kapasitelerinin iyileştirilmesini, idari yüklerin azaltılmasını, dolandırıcılık ve vergi kaçakçılığıyla mücadeleyi, ticareti kolaylaştırmayı, AB ve üye devletin mali çıkarlarının korunmasını amaçlanmaktadır. Ayrıca e-vergi idarelerine yönelik ulusal vergi idarelerinin teknik ilerleme ve yenilikleri planlanarak, bir dijital tek pazar kurulmasına katkıda bulunacaktır (COM/2011/706).

Türkiye 1999 elde ettiği Avrupa Birliği adaylık statüsü sonrasında 2000 yılında Lüksemburg toplantısında vergilendirmeye ilişkin Topluluk Programlarına katılımı kabul etmiştir. Fiscalis Programının kabulüne ilişkin BKK 04.07.2003 tarih ve 25158 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. 2005 yılında başlayan üyelik müzakerelerinin ardından ise 2009 yılı itibarıyla başlayan faaliyetler arasında *“Türkiye'nin bilgi teknolojileri ile ilgili karşılıklı bağlantıların*

kurulmasına yönelik kapsamlı ve tutarlı bir stratejiyi Komisyon'a sunması ve özellikle KDV Bilgi Değişim Sistemi (VIES) ve ÖTV Dolaşım Kontrol Sistemi (EMCS) olmak üzere bilgi teknolojileri ile ilgili tüm karşılıklı bağlantı sistemlerini geliştirmede yeterli ilerleme kaydetmiş olması” vardır (Karabacak,2010:10). Bu sebeple de özellikle gümrük birliğinde olan ülkemiz yeni başlayacak olan Fiscus programı çerçevesinde ilerleyen dönemde adımlar atmak zorunda kalacaktır.

4. SONUÇ

Küreselleşme sürecinde vergi kaçakçılığının uluslararası boyuta taşınması sonucunda bununla mücadelede vergi idareleri arasında işbirliği zorunlu hale gelmiştir. AB ülkelerindeki serbest dolaşım rejimi vergi kayıplarına da sebep olabilmektedir. AB, üye ülkelerin vergileme yetkisini kabul ederek bu alana müdahaleden kaçınılmasına rağmen, vergi kaçakçılığıyla mücadele ve vergi uyumlaştırmasına yönelik düzenlemeler getirerek bir standart yakalamaya çalışılmaktadır. Fiscalis programı çok taraflı kontroller ve bilgi değişimi ile ülkelerin vergilendirme alanını genişletme çabasıdır. Ülkemizin de katıldığı bu program çerçevesinde kurulacak bilgisayar ağı sistemleri denetimlerin etkin işlemesi için bir yol olarak düşünülmektedir. Bu sistemlerin kurulması sürecinde, devletin vergilendirme yetkisi olduğu kadar mükelleflerin de hakları olduğu unutulmamalı, bilgilerin gizliliğinin korunması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Adina, Martin, “*Tax Policy in the Eurozone: Harmonization or Competition?*”, 2009, <http://fse.tibiscus.ro/anale/Lucrari2009/094.%20Martin.pdf>, (20.07.2012).

Bacchetta, Philippe & Maria Paz Espinosa, “*Exchange-of-Information Clauses in International Tax Treaties*”, *International Tax & Public Finance*, 7, 2000, 275–293.

Eker, Aytaç, “*Küreselleşme Sürecinde Kamu Maliyesinde Yaşanan Dönüşüm*”, *Küreselleşme ve Kamu Maliyesinde Yaşanan Dönüşüm*, (Editörler: Aytaç Eker, Hayal Ayça Şimşek), Maliye Bakanlığı SGB Yayını, Ankara, 2009, ss.1-24

Erkan, Fikret, *Avrupa Birliği’nde Dolaysız Vergilerin Uyumlaştırılması ve Avrupa Birliği Mahkemesi’nin Bu Konudaki Rolü*, Ankara: Maliye Bakanlığı SGB Yayını, 2009.

GİB, Vergilendirme / Taxation, Bülten, 2012/1, <http://www.gib.gov.tr/fileadmin/beyannamerehberi/taxation1.pdf>, (Erişim:20.06.2012).

Giray, Filiz, “*Küreselleşme Sürecinde Vergi Rekabeti ve Sonuçları*”, *Akdeniz Üniversitesi İİBF Dergisi*, Sayı: 9, 2005, ss. 93-122.

Karabacak, Nihal Samsun, Avrupa Birliği'nin Vergilendirme Alanındaki Fiscalis Programı ve Türkiye'nin Katılımı, Ankara: Maliye Bakanlığı AB ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayını, 2010.

Keen, Michael & Jenny E. Lighthart, , “*Incentives and Information Exchange in International Taxation*”, *International Tax and Public Finance*, 13, 2006, 163–180.

Kesner-Skreb, Marina, “*The Fiscalis Programme*”, *Financial Theory and Practice*, 32 (2), 2008, 229–230, hrcaak.srce.hr/file/55216, (10.06.2012).

Kılıç, Ramazan, “*Uluslararası Vergi Hukuku*”, *Vergi Hukuku*, (Editörler: Ali Çımat, Ramazan Armağan), Lisans Yayıncılık, İstanbul, 2011, ss. 319-344.

OECD, Tax Information Exchange Agreements (TIEAs) http://www.oecd.org/document/7/0,3746,en_2649_33767_38312839_1_1_1_1,00.html, (Erişim:10.06.2012).

Önal, Ayşegül Yakar ve Sezai Temelli, “*Uluslararası Vergi Rekabetinin Gelir Bölüşümü Üzerine Etkileri: 1990-2008 Türkiye Örneği*”, *Kriz Ortamında Vergi Politikalarının Değerlendirilmesi*, 25. Maliye Sempozyumu, 2011, ss. 338-358.

Öner, Cihat, Uluslararası Alanda Vergi İdareleri Arası Bilgi Değişimi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara, 2008.

Tanzi, Vito, “*Ulus-Devletlerin Sonu Mu Geliyor?*”, Çev. Hakan Ay, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt. 6, Sayı:1, 2004, ss. 50-64.

Taş, Ramazan, “*AB'nin Yeni Mali Çerçevesi (2007–2013)*”, *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, Cilt.5, No.3, Bahar, 2006, ss.131-157.

Tokatlıoğlu, Mircan Yıldız, Avrupa Birliğinde Maliye Politikası ve Türkiye Açısından Bir Değerlendirme, İstanbul: Alfa Basım Yayım, 2004.

Ubay, Birol, “Vergileme Alanında Avrupa Birliği'nin İşbirliği Aracı:Fiscalis 2013 Programı, *Maliye Dergisi*, S.162, Ocak-Haziran 2012, ss. 538-560.

EUR-Lex, Taxation: Decision of the European Parliament and of the Council 1482/2007/EC, Council Decision 93/588/EEC, Council Directive 2003/44/EC, Council Directive 77/799/EC, Council Resolution C 35/1, <http://eur-lex.europa.eu/en/legis/latest/chap0950.htm>, (Erişim:25.08.2012).

European Commission, COM/2006/254, [http://ec.europa.eu/taxationcustoms/resources/documents/taxation/vat/controlantifraud/combating_tax_fraud/com\(2006\)254en.pdf](http://ec.europa.eu/taxationcustoms/resources/documents/taxation/vat/controlantifraud/combating_tax_fraud/com(2006)254en.pdf), (Erişim:25.06.2012). / European Commission, COM/2011/706, http://ec.europa.eu/taxationcustoms/resources/documents/com_2011_706_en.pdf, (Erişim:04.07.2012).